

1 דין שני, מַעְלִים הָיוּ ערי המקלט שָׁכְרָ לְלֹוֹם, דהיינו הלויים היו
2 משתכרים בעריהם על ידי שהרוצחים שילמו להם דמי שכירות
3 על הבתים ששכרו מהם בזמן גלותם, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי מֵאִיר
4 אָמַר, לֹא הָיוּ מַעְלִים לָהֶן שָׁכְרָ, אלא דרו בבתיהם בחינם.
5 דין שלישי, וְאַחַר שִׁמַּת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יוֹצֵא הַרוֹצֵחַ מֵעִיר מִקְלָטוֹ,
6 חוֹזֵר לְשִׁרְרָה שְׁהֵי בֵּית קוֹדֵם לָכֵן, שאם היה נשיא או ראש בית אב,
7 חוזר לשירותו זו, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לֹא הָיָה חוֹזֵר
8 לְשִׁרְרָה שְׁהֵי בֵּית.

גמרא

9 שנינו במשנה שנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם הרוצחים היו
10 משלמים שכר ללויים שבדירותיהם התגוררו. הגמרא מביאה שתי
11 דעות במה נחלקו ומה הם טעמיהם: אָמַר רַב כְּהֵנָּה, מִחְלוקֶת רַבִּי
12 מאיר ורבי יהודה אם היו הרוצחים מעלים שכר ללויים, היא רק
13 בַּשָּׁשׁ ערי המקלט, שנאמר בהם (במדבר לה יט) 'וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים
14 לְמִקְלָט', ונחלקו בפירוש תיבת 'לכם', דָּמַר קָבֵר – דעת רבי יהודה
15 היא ש'לכם' הכוונה שהערים תהיינה לכם לְקַלִּיטָה, שתוכלו
16 להקלט בהם מפני גואל הדם, אבל אין ללמוד מכאן שפטורים
17 מלעלות שכר ללויים, וְדָמַר קָבֵר – דעת רבי מאיר היא שיש לדרוש
18 את תיבת 'לכם' שהכוונה היא שהערים ניתנו לכם, הרוצחים, לְכָל
19 צָרֵכֵיכֶם, שתוכלו לדור שם ללא פחדים מעלים שכל זה בשם ערי
20 המקלט, אָבֵל צָרָעִים וְשֵׁתִים ערי הלויים, שגם הן היו קולטות,
21 דְּבָרִי הַכֹּל הָיוּ הַרוֹצְחִים מַעְלִין לָהֶם – [ללויים] שָׁכְרָ על הבתים שהיו
22 שוכרים מהם.

23 רבא חולק על דעת רב כהנא: אָמַר לִיה רַבָּא לרב כהנא, הָא וְדָאִי
24 שבין לרבי מאיר ובין לרבי יהודה 'לכם' לְכָל צָרֵכֵיכֶם מִשְׁמַע, ועל
25 כן דאי שבשש ערי המקלט אינם מעלים שכר ללויים, ואין חולק
26 בזה. אָמַר אָמַר רַבָּא, מִחְלוקֶת רַבִּי מאיר ורבי יהודה אם הרוצחים
27 היו מעלים שכר ללויים, היא צָרָעִים וְשֵׁתִים ערי הלויים, שנאמר
28 בהם (דברים לה ו) 'וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתֶּנּוּ לָלוֹיִם אֶת שֵׁשׁ עֲרֵי
29 הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתֶּנּוּ לְנֹס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַלִּיהֶם תִּתֶּנּוּ אַרְבָּעִים וְשֵׁתִים
30 עִיר', ובא הכתוב להשוות את ארבעים ושתיים ערי הלויים לשש
31 ערי המקלט, ונחלקו לגבי מה הושוו. דָּמַר קָבֵר – דעת רבי יהודה
32 שמה שנאמר 'וְעַלִּיהֶם תִּתֶּנּוּ אַרְבָּעִים וְשֵׁתִים עִיר' הכוונה היא
33 שיהיו כִּי הֵנָּה – כדין שש ערי המקלט לְקַלִּיטָה, שיקלטו את
34 הרוצחים, אבל אין ללמוד מזה שהושוו גם בכך שיהיו לכל צרכי
35 הרוצחים כערי המקלט, וְדָמַר קָבֵר – דעת רבי מאיר שמה שנאמר
36 'וְעַלִּיהֶם תִּתֶּנּוּ אַרְבָּעִים וְשֵׁתִים עִיר' הכוונה שיהיו כִּי הֵנָּה – כדין
37 שש ערי המקלט, מִה הֵנָּה – כשם שאלו ניתנו לכם, הרוצחים, לְכָל
38 צָרֵכֵיכֶם, וכאמור לעיל, שיוכלו לדור שם ללא תשלום, אָף הֵינִי נָמִי
39 – גם אלו, ארבעים ושתיים הערים, ניתנו לכם, הרוצחים, לְכָל
40 צָרֵכֵיכֶם. וכל זה בארבעים ושתיים ערי הלויים, אָבֵל בַּשָּׁשׁ ערי
41 המקלט, דְּבָרִי הַכֹּל לֹא הָיוּ מַעְלִים לָהֶן שָׁכְרָ, וכנדרש לעיל מהפסוק
42 'לכם' לכל צרכיכם, שאין חולק בדבר.

43 שנינו במשנה שרוצח שחזר לעירו במוות הכהן הגדול, חוֹזֵר לְשִׁרְרָה
44 שְׁהֵי בֵּית רַבִּי מֵאִיר, רבי יהודה אומר לא היה חוזר
45 לשררה שהיה בה.

46 הגמרא מביאה ברייתא המבארת את טעמי מחלוקתם, ובתחילה
47 מביאה מחלוקת כעין זו לגבי עבד עברי שנשתחרר: תִּנּוּ רַבִּינָן
48 בברייתא, נאמר לגבי עבד עברי היוצא בשש או ביובל (ויקרא כה מא)
49 'וְשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב', ויש ללמוד מהפסוק
50 שרק לְמִשְׁפַּחְתּוֹ הוא שָׁב, וְאִינוּ שָׁב לְמַה שֶׁהָחֳזִיקוּ אֲבוֹתָיו, כלומר
51 לשררה שהיתה בחזקתם והיה עתיד לרשת אותה, שאחר שהוא
52 יוצא לחירות אינו מקבל שררה זו, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי מֵאִיר
53 אָמַר, אָף הוא שָׁב לְמַה שֶׁהָחֳזִיקוּ אֲבוֹתָיו, שהרי נאמר בהמשך
54 הפסוק וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב', ויש ללמוד שהוא חוזר להיות
55 בְּאֲבוֹתָיו.

56 הברייתא ממשיכה לבאר שמחלוקת זו גם ברוצח שחזר מגלותו:

57 וְכֵן בְּרוֹצֵחַ הַגּוֹלָה לְעִיר מִקְלָט, ואחר שמת הכהן הגדול חזר
58 הרוצח לעירו, גם בזה נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם חוזר
59 לשררה שהחזיקו אבותיו, שהרי גבי עבד עברי נאמר 'וְשָׁב אֶל
60 מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב', וְכִשְׁהוּא – (הפסוק) אָמַר 'יָשׁוּב'
61 תיבה זו מיותרת, שהיה די לומר 'ושב אל משפחתו ואל אחוזת
62 אבותיו', אלא תיבה זו באה לְרַבּוֹת אֶת הַרוֹצֵחַ, שיהיה דינו כדין
63 עבד עברי, ועל כן לרבי יהודה אינו שב לשררתו ולרבי מאיר הוא
64 שב אליה.

65 הגמרא מבארת כיצד נלמד דין רוצח מדין עבד עברי. מבררת
66 הגמרא: מֵאִי – מזה זה שאמרה הברייתא 'וְכֵן בְּגוֹלָה', כלומר, כיצד
67 למדים רוצח מעבד עברי. מבארת הגמרא: בְּרִיתָנָא בברייתא,
68 נאמר ברוצח הגולה לעיר מקלט (במדבר לה כח) 'כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב
69 עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאַחֲרָי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יָשׁוּב הַרוֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ
70 אֲחֻזָּתוֹ', ויש לדרוש מהפסוק שרק לְאֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ הוא שָׁב, וְאִינוּ שָׁב
71 לְמַה שֶׁהָחִיקוּ אֲבוֹתָיו, דהיינו לשררה שהיתה בידו מאבותיו קודם
72 שגלה, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי מֵאִיר אָמַר, אָף הוא שָׁב לְמַה שֶׁהָחִיקוּ
73 אֲבוֹתָיו, וחוזר לשררתו הראשונה.

74 הגמרא מסיימת לבאר את הלימוד מעבד עברי לרוצח. אומרת
75 הגמרא: קָבֵר – למדים גזירה שוה 'שִׁיבָה' 'שִׁיבָה' מִהֶתֶם – מעבד
76 עברי, נאמר בעבד עברי 'אֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב', ונאמר ברוצח
77 'יָשׁוּב הַרוֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ', ועל כן לרבי יהודה אין הרוצח
78 חוזר לשררה שהיה בה, כשם שעבד עברי חוזר לשררתו, וכמו
79 שדרש לעיל ממה שנאמר בו 'וְשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ' שרק
80 למשפחתו הוא שב ולא לשררתו, ואילו לרבי מאיר שב הרוצח אל
81 השררה שהיה בה, כשם שעבד עברי שב לשררתו, וכמו שדרש
82 לעיל ממה שנאמר בו 'וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב', שישוּב להיות
83 כאבותיו ויחזיק בשררה שהיתה מהם בידו, כך גם רוצח השב
84 מעיר מקלט חוזר לשררתו.

הדרן עלך אלו הן הגולין

פרק שלישי – אלו הן הלוקין

85 פרק זה עוסק בדיני מלקות. תחילה יתבאר על אלו עבירות חייבים
86 מלקות, ובהמשך הפרק (כב ואילך) יתבארו דיני המלקות וסדר
87 ההלכה.

משנה

90 משנתינו מונה עבירות שעונשן מלקות, ואין המשנה מונה את כל
91 העבירות שחייבים עליהן מלקות, אלא את אותם שיש בהם
92 חידוש. וְאֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין, תָּבֵא עַל אֲחֻזָּתוֹ, וְעַל אֲחֻזַּת אָבִיו, וְעַל אֲחֻזַּת
93 אָמּוֹ, וְעַל אֲחֻזַּת אִשְׁתּוֹ בִּזְמַן שֶׁאִשְׁתּוֹ חַיָּה, וְעַל אִשְׁתּוֹ אֲחִיו לֵאחֹר
94 שהתגרשה מאחיו, וְכֵן הָבָא עַל אִשְׁתּוֹ אֲחִי אָבִיו, וְעַל הַנִּדָּה, אֶלְמָנָה
95 לְבֵיתוֹ גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחַלּוּצָה לְבֵיתוֹ הַדְּיוּט, מְמֻנָּה וְנִתְּנָה לַיִּשְׂרָאֵל, בֵּית
96 יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְעֵלָה לְנִתְּנִי וְלִמְמֻנָּה – או לממזר. אֶלְמָנָה וְהִיא גְּרוּשָׁה –
97 אשה שלאחר שהתאלמנה נישאה לאדם אחר והתגרשה ממנו,
98 חֲזִיבִין עֲלֵיהֶן – כהן גדול חייב עליה שתי מלקות מִשּׁוּם שְׁנֵי שְׁמוֹת –
99 שתי אזהרות, אזהרת כהן גדול לאלמנה, ואזהרת כהן גדול
100 לגרושה. אֲבֵל גְּרוּשָׁה וְהִיא חַלּוּצָה – אשה שלאחר שהתגרשה,
101 נישאה שוב, ומת בעלה בלי בנים, וחלץ לה אחד אחד מאחי אביה, כהן
102 הַבֵּא עֲלֶיהָ אִינוּ חֲזִיבִים אֶלָּא מִשּׁוּם אֲזָהָרָה אֶחָת בְּכָלֶּיךָ שֶׁל אִיסוּר
103 גְּרוּשָׁה.

104 עד כאן מנתה המשנה איסורי ביאה, עתה מונה שאר איסורים
105 שיש בהם כרת. תָּבֵא מִשְׁכָּב שְׂאֵבֵל אֶת הַתָּהָשׁ – בשר קדשים, וְהָבָא אֶל
106 הַמִּקְדָּשׁ כִּשְׁהוּא מִטָּא, וְאִכָּל חֶלֶב – בהמה טהורה, וְדָם – של
107 בהמה חיה ועוף, וְנִתְּנִי – מה שנשאר מן הקרבן לאחר הזמן
108 שנקבע לאכילתו, וְנִפְגָּל – קרבן שחשבו בשעת עבודה ושחיטה

המשך ביאור למס' מכות ליום שבת קודש עמ' א

1 קבלה הולכה זריקה להקריבו או לאכלו לאחר זמנו, וְיִמָּא –
2 קדשים שנטמאו, וְהַשְׁחַט קדשים מחוץ לעזרה, וּמַעֲלָה פָחוּץ – או
3 המקריבם מחוץ לבית המקדש, וְהָאוֹכֵל חֵמִין בַּפֶּסֶח, וְהָאוֹכֵל ביום
4 כיפור, וְהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה ביום הַכִּפּוּרִים, וְהַמַּפְטֵם אֶת הַשֶּׁמֶן –
5 שעושה כדוגמת שמן המשחה, וְהַמַּפְטֵם אֶת הַקְטוֹרֶת – שעושה
6 כדוגמת הקטורת, וְהַסֵּף גופו בַּשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה שעשה משה רבינו. כל
7 אלו לוקים.

8 עד כאן מנתה המשנה איסורים שיש בהם כרת, עתה מונה המשנה
9 שאר איסורים. וְהָאוֹכֵל נְבִילוֹת – בהמה חיה ועוף טהורים שמתו
10 בלא שחיטה כשירה, וְמֵרִיפּוֹת – שנשחטו כדין אך נמצא בהם מום
11 המחשיבם לטריפה, שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים. אֲכָל טָבַל – פירות שלא
12 הופרשו מהם תרומות או מעשרות, וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁלֹא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ
13 תְּרוּמָתוֹ – תרומה גדולה או תרומת מעשר, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַקֹּדֶשׁ –
14 או הקדש שֶׁלֹא נִפְדּוּ – שהרוצה לאכול פירות מעשר שני מחוץ
15 לירושלים עליו לפדותם במעות, ולאחר מכן קונה עם מעות אלו
16 מאכלים אחרים ואוכלם בירושלים, וכן הרוצה לאכול הקדש
17 צריך תחילה לפדותו.

18 מבארת המשנה: כִּמָּה יֵאָכֵל מִן הַטָּבַל וַיְהֵא חֵיִיב מלקות, רַבִּי
19 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא – אפילו מעט, וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים, בְּצֵית.

20 אָמַר לָהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן לַחֲכָמִים, הֵאֵם אִי – אין אַתֶּם מוֹדִים
21 לִי בְּאוֹכֵל נְמִלָּה שלִימָה בגודל כָּל שֶׁהוּא, שֶׁהוּא חֵיִיב מלקות.
22 אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים לרבי שמעון, בנמלה הדין שונה מִפָּנֵי שֶׁהִיא
23 בְּבְרִייתָה – שלִימָה כמו שנראה, ויש לזה חשיבות מיוחדת,
24 אבל אם לא היתה בשלמותה לא היה חיוב מלקות בפחות
25 מכזית. אָמַר לָהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן לַחֲכָמִים, אֵף חֲטָה אַחַת בְּבְרִייתָה
26 – גם בחיטה שלִימָה עליכם להודות לי שחייב מלקות אפילו
27 בגודל כל שהוא, מפני שאף היא, שלִימָה כמו שנראה.

גמרא

28 הגמרא מבארת שמשנתינו היא כשיטת רבי עקיבא ולא כשיטת
29 רבי ישמעאל ורבי יצחק. מדייקת הגמרא: חֵיִיבֵי בְרִיתוֹת קָא תְּנִי –
30 התנא במשנתינו לא נקט אלא עבירות שיש בהם כרת, אך חֵיִיבֵי
31 מִיתוֹת בֵּית דִּין לֹא קִתְּנִי, לומר שאם התרו בו למלקות שילקו עליו,
32 ויש ללמוד מכך, מִתְּנִיתִין מִנִּי – שמשנתינו כשיטת מי היא שנויה,
33 כשיטת רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דִּתְּנִיָא – שכן שנינו בברייתא, אַחַד חֵיִיבֵי
34 בְרִיתוֹת וְאַחַד חֵיִיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין,

בית דין נמי נקמם – נלמד אותם בגזירה שוה 'מעני' מ'לעניד'.
מתרצת הגמרא: דנין גזירה שוה 'לעני' מ'לעניד' שהתיבות דומות
יש ביניהם רק הבדל אחד בסיום התיבה, ואין דנין 'מעני'
מ'לעניד', שאין התיבות שוות, גם בתחילתן וגם בסופן.
מקשה הגמרא: ופאי נפקא מיניה – ומה בכך שאין התיבות דומות,
והא תנא דבי רבי ישמעאל, 'ושב הבתן' (ויקרא יד לט) 'וצא הבתן' (ויקרא
יד מד), זו היא שיבה וזו היא ביאה, כלומר, דורשים תיבות אלו
בגזירה שוה לענין גנעי בתים, משום שמשמעות שתיהן אחת היא,
והוא הדין כאן אפשר ללמוד 'מעני' מ'לעניד'. ועוד קשה, לנמור
'מעני' האמור בחיבי מיתות בית דין, בגזירה שוה מ'לעני' האמור
בחיבי כריתות, ונלמד שיש מלקות בחיבי מיתות כשם שיש
מלקות בחיבי כריתות, דהא נמור – שהרי כבר למדנו שיש מלקות
בחיבי כריתות מהגזירה שוה 'לעני' האמור בחיבי כריתות
מ'לעניד' האמור במלקות.
הגמרא מבארת באופן אחר את דברי רבי עקיבא: קבלה מיניה רבי
שמואל בר רב יצחק – רבי שמואל בר יצחק קיבל מרבי אבא בר
ממל את הדחייה הזו, ועתה נמצא שנדחה תירוצו של רבי אבהו,
והזרת הקושיא מדוע לא נלמד מכדי רשעתו' למעט חיבי
כריתות שלא ילקו קודם שעשו תשובה. ועל כן מיישב רבי שמואל
בר רב יצחק, 'כדי רשעתו' משום רשעה אחת אחת מחיבי ואי אתה
מחיבי משום שתי רשעיות, ברשעה המסורה לבית דין הכתוב
מדבר, דהיינו אזהרה זו אמורה בעונשים המסורים לבית דין, ולא
בחיבי כריתות.
רבי מבאר באופן אחר את סברת התנאים ומחלקתם: רבא אמר,
כאשר אתרו ביה לקטלא – התרו בו למיתה פולי עלמא לא פליגי
– בזה אין מחלוקת, ובין רבי ישמעאל ובין רבי עקיבא סוברים דאין
לוקה ומה, לפי שנאמר 'כדי רשעתו', ואי אפשר להעניש בשני
עונשים, כי פליגי – אלא נחלקו באופן דאתרו ביה למלקות ולא
התרו בו למיתה, ובאופן זה שאינו נהרג, רבי ישמעאל סבר, לאו
שניתן לאוקרת מיתת בית דין לוקין עליה, באופן שאינו ענש
במיתה, ורבי עקיבא סבר, לאו שניתן לאוקרת מיתת בית דין,
לעולם אין לוקין עליה, משום שנצרך הוא לחייב מיתה, ואינו פנוי
לחייב מלקות.
מקשה הגמרא: ורבי עקיבא, אי הכי חיבי כריתות נמי נפטרים
ממלקות, שהרי לאו שניתן לאוקרת כרת הוא, ואינו פנוי לחייב
מלקות. מתרצת הגמרא: אמר ליה רב כהנא, רבא אמר,
אבימי מהגרוניא משמיה דרבא, חיבי כריתות לא צריכי התראה –
אין צריך אזהרה לאו לעונש כרת, והלא שלהם פנוי ללמוד ממנו
מלקות. וההוכחה לכך שחיבי כריתות אינם צריכים התראה,
שהרי המבטל מצות פסח ומילה, ענש בו הכתוב בכרת, אף על פי
שלא הוזיח – שלא נאמר בהם לאו.
שואלת הגמרא: ודלקא האוקרת בחיבי כריתות באה כדי לחייב
קרנן את העובר עליהם בשוגג, ולא בשביל מלקות. ועל כרחק
שצריך 'לאו' כדי לחייב קרבן, דהא פסח ומילה דלית בהו אוקרתה
לא מיתת קרבן. מיישבת הגמרא: התם – שם בפסח ומילה, לאו חיינו
מטעמא – לא זה הטעם שאין בהם קרבן, אלא הטעם הוא משום
דלענין חיוב קרבן איתקש כל התורה בולה לעבודת פובכים, מה
עבודת פובכים הציווי שנאמר בה הוא שב ואל תעשה, אף כל
מצוות התורה, חייבים בקרבן רק במצוה שהקיום שלה הוא על ידי
שב ואל תעשה, לאפוקי הני – להוציא פסח ומילה דקום עשה –
שהקיום שלהן הוא בקום ועשה, והביטול שלהן הוא בשב ואל
תעשה, ולכן לא מביאים קרבן על שגגתן.
רבינא מבאר באופן אחר את סברת התנאים ומחלקתם: רבינא
אמר, לעולם – באמת אפשר ליישב

ישנו בכלל מלקות ארבעים – אם התרו בו למלקות ולמיתה, לוקה
ומת, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אמר, חיבי כריתות, ישנו
בכלל מלקות ארבעים, לפי שאם עשו תשובה, בית דין של מעלה
מוחלין להן על הכרת, אבל חיבי מיתות בית דין אינו בכלל מלקות
ארבעים, לפי שאם עשו תשובה אין בית דין של מעלה מוחלין להן,
ואין להעניש אדם בשני עונשים ומדעם שיבואר להלן. רבי
יצחק אמר, אף חיבי כרת אינם לוקים, לפי שחיבי כריתות בכלל
היו – חיוב הכרת של כל העריות נכתב יחד בפסוק אחד, ולמה
יצאת – מדוע הוצרכה התורה לכתוב בנפרד בפרט בפרט, כדי
לדנו בפרט ולא במלקות, וממנה נלמד לשאר העריות. נמצא
שמשתנינו כרבי עקיבא.
מבשרת הגמרא: פאי מטעמא דרבי ישמעאל. משיבה הגמרא: דכתיב
(דברים כח נח) 'אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת,
וכתיב בפסוק שאחריו, שהעונש על כך, 'והפלא ה' את מכותיך,
והנה, הפלאה זו איני יודע מה היא, כשהוא אמר 'והפילו השופט
והקהו לפניו' (דברים כח טו), הוי אומר – יש ללמוד מכאן שהפלאה זו
מלקות היא, וכתיב 'אם לא תשמור לעשות את כל וגו' דברי
התורה, משמע שעל כל העבירות העונש הוא מלקות.
שואלת הגמרא: אי הכי חיבי עשה נמי נחייבם מלקות, שהרי נאמר
'כל דברי התורה'. משיבה הגמרא: בתחילת הפסוק 'אם לא
תשמור' כתיב, ויש לדרוש את הפסוק כדברי אבין אמר רבי אילעי,
דאמר רבי אבין אמר רבי אילעי, כל מקום שנאמר הלשון, 'השמר',
'פ' 'ואלו', אינו אלא 'לא תעשה'. ממשכיה הגמרא ושואלת: אי הכי
לאו שאין בו מעשה נמי נחייבו מלקות. משיבה הגמרא: 'אם לא
תשמור לעשות' כתיב, משמע שמדובר בעבירות שיש בהם עשייה.
ממשיכה הגמרא ושואלת: לאו שניתק לעשה – שיש מצות עשה
לתקנו, נמי נחייבו מלקות. משיבה הגמרא: דומיא דלאו דחסיקה,
כלומר מכיון שסמוך לפרשת מלקות נאמר הלאו של 'לא תחסם'
שור בדישו' (דברים כד ו), יש ללמוד שהתורה מחייבת מלקות. רק
על לאוים הדומים ללאו של 'לא תחסום', והוא לא ניתק לעשה.
מוסיפה הגמרא: השתא דאתית להכי – עכשיו שבאת לתירוץ זה,
בולחן נמי דומיא דלאו דחסיקה, גם על הקושיא הקודמת יש
ליישב כן.
הגמרא מבארת את סברתו של רבי עקיבא, ואת מחלוקתו עם רבי
ישמעאל. מבשרת הגמרא: ורבי עקיבא, פאי מטעמא – מדוע סובר
שאי אפשר להעניש בשני עונשים. משיבה הגמרא: נאמר (דברים כח
טו) לגבי חיוב מלקות 'והפילו השופט והקהו לפניו כדי רשעתו',
ומהלשון יחיד יש לדרוש, שמשום רשעה אחת אתה מחייבו, ואי
אתה מחייבו משום שתי רשעיות, כלומר שלא מענישים אדם בשני
עונשים.
מבארת הגמרא מה רבי ישמעאל יענה על כך: ורבי ישמעאל סובר
הני מילי – הדברים אמורים כשהתחייב מיתה וקמון או מלקות
וקמון, שבאופנים אלו אינו ענש בשני עונשים, אלא מיתה ומלקות
מיתה אריקתא היא – מיתה ארוכה היא, ואין למעטם מהפסוק 'כדי
רשעתו'.
ממשיכה הגמרא לבאר את שיטת רבי עקיבא. שואלת הגמרא:
ולרבי עקיבא, אי הכי – אם משום 'כדי רשעתו', חיבי כריתות נמי
נפטרים ממלקות, שהרי פאי אוקרת – מהו הטעם שאמרת שאין זה
נחשב שני עונשים, משום שאם עשו תשובה בית דין של מעלה
מוחלים להם, השתא מיתת לא עבדי – הלא עכשיו עדיין לא עשו
תשובה, וכיצד בית דין רשאים להלקותם. מיישבת הגמרא: אמר
רבי אבהו, בפירוש ריפתה תורה חיבי כריתות למלקות, דנמר –
שרבי עקיבא למד גזירה שוה 'לעני' מ'לעניד', ובכך גילתה
התורה שחיבי כריתות לוקים.
מקשה הגמרא: מתקין לה רבי אבא בר ממל, אי הכי חיבי מיתות

שיהיה אצלו 'הימים האלה נזכרים', ושיבא זאת לידי 'ונעשים'.